

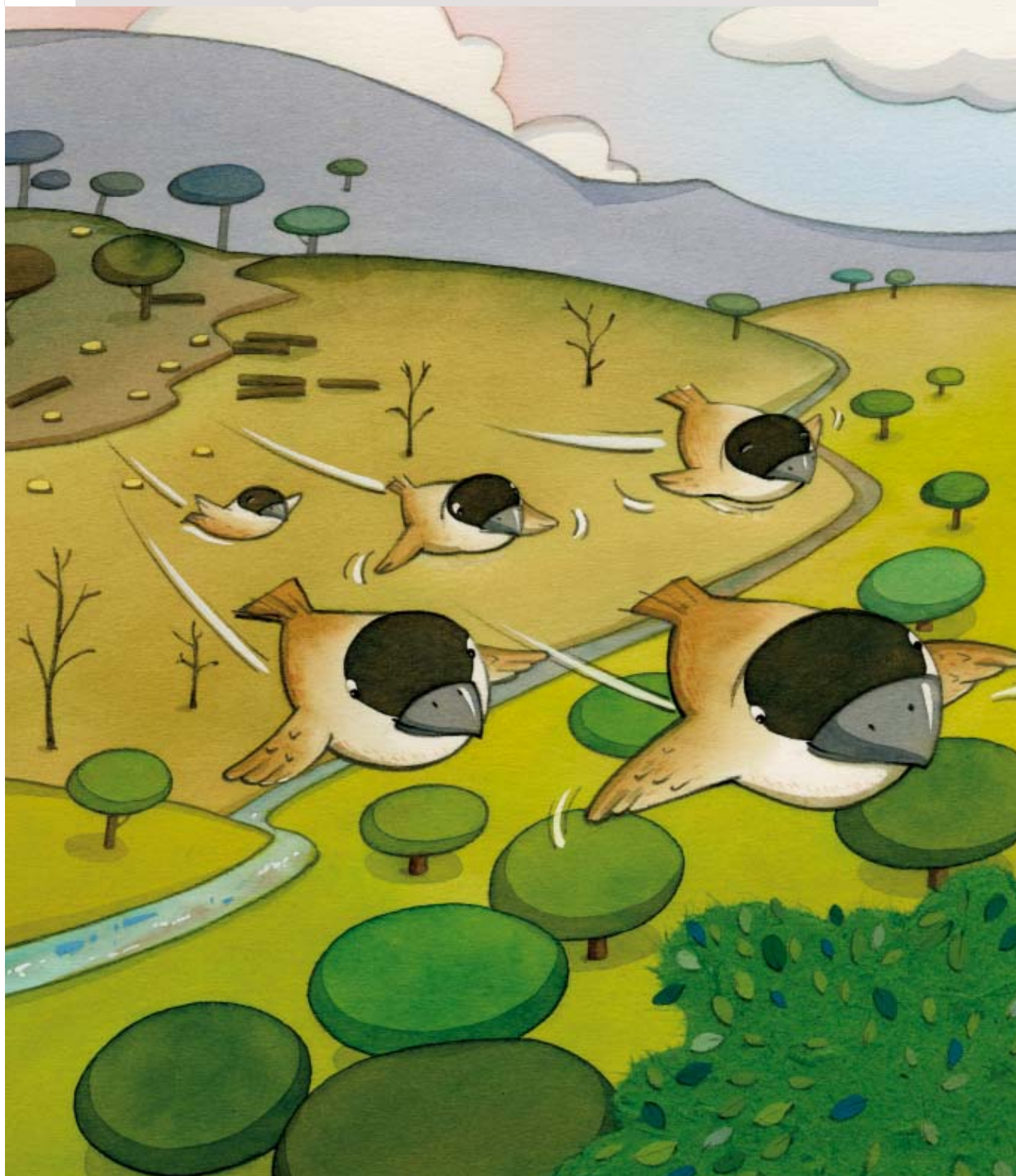
Jaume Cela

Propostes didàctiques sobre el llibre

Aixecant el vol

Elaborades per Laura Espot

Dibuixos de Bernadette Cuxart

AIXECANT EL VOL

DESCRIPCIÓ

Autor: Jaume Cela i Ollé
Dibuixos: Bernadette Cuxart

Animallibres / Barcelona, 2009
Col·lecció: «La Formiga», núm. 15
Sèrie Grogà

Format: 13 × 20,5 cm, 104 pàg.
Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de vuit anys. *Aixecant el vol* és una història tendra i sensible protagonitzada per una família d'ocells que mostra als lectors i les lectores un fenomen tan actual com el dels moviments migratoris i la problemàtica que se'n deriva. Un llibre que, tant per l'actualitat de l'argument com per la senzillesa del vocabulari i les encertades il·lustracions que l'acompanyen, és molt recomanable per a un públic que s'inicia en la lectura.

RESUM DE L'OBRA

Els tres fills i la mare ocell estan tristos. Costa acostumar-se a l'absència del pare. Els tres ocells petits no saben ben bé per què ha marxat. La mare els ho ha explicat, els ha dit que el pare no els ha abandonat pas, sinó que se n'ha anat a un altre bosc llunyà, on hi ha menjar en abundància per a tothom. Però arribar-hi no és gens fàcil, cal superar molts perills i cal estar molt preparat per aconseguir-ho. Un dels entrebancs és la distància, perquè aquests ocells no estan acostumats a sortir del seu bosc i, per tant, no fan viatges de llarg recorregut. L'altre perill són els caçadors; cal

protegir-se de les seves perdigonades i anar amb molt de compte. Però el pare és un ocell valent i sabrà sortir-se'n, de tot plegat.

Un dels fills, en Tocatardà, explica com s'imagina el bosc on ha anat el pare: un bosc on hi ha molts arbres, tots diferents, amb les branques gruixudes i les fulles de tots els tons del verd. A cada arbre hi ha un niu amb el pare, la mare i tres ocellets. Hi ha molt de menjar i ningú no fa mal a ningú. Cap al vespre tots els ocells del bosc es reuneixen al voltant del gran arbre i canten junts. Els humans s'hi acosten per escoltar-los i tothom sembla feliç. És un bosc meravellós.

La mare els anuncia que cal preparar-se per poder anar al bosc on està el pare; per tant, a partir d'ara, caldrà entrenar-se de valent per poder volar com el pare.

Una nit, la mare parla amb el seu amic esquirol i aquest li diu que el futur que els espera no és gens fàcil. Ella n'és conscient, però el sol fet de poder retrobar-se amb el pare i viure un altre cop tots cinc junts ja la fa feliç.

Els dies de preparació del vol són uns dies plens d'activitats. En llevar-se, els ocells inicien l'entrenament. Després, fan un petit descans per menjar una mica i tornar a la feina. De menjar, no gaire, ja que escasseja força. Aquest ritme, cal mantenir-lo fins que el sol es pon, i llavors els tres germans cauen rendits al niu. Ja no poden més. Estan esgotats. No és fàcil volar i aprendre a fer-ho aprofitant la força del vent. Cal practicar.

Un dia, el pare ocell torna. Després de dormir i menjar una mica, els explica el viatge. Tres dies i tres nits de vol fins a descobrir el paradís.

El nou bosc és un indret molt bell, allunyat de les mans humanes. Tot és com li havien explicat els viatgers que havien passat pel bosc on viuen. Un cop al paradís, hi ha buscat un arbre espès i hi ha construït un niu per a tots cinc.

El dia abans d'emprendre el viatge van a acomiadar-se del seu amic l'esquirol. Tots volen que l'esquirol se'n vagi amb

ells, però és massa vell, ja. S'abracen i no es diuen res. Només els demana que, si pot ser, alguna au viatgera el visiti i li digui que la família d'ocells ha arribat bé i que són feliços en aquell nou indret.

Passa un any i l'esquirol rep la visita d'un ocell que l'informa que una nova família s'ha instal·lat al bosc, que estan bé i que són feliços.

PERSONATGES DEL LLIBRE

- Cuadeplata: és la mare ocell. Li diuen així perquè just al final de l'esquena té una taca brillant que sembla que atresora tota la llum del dia i que serveix de fanal guia quan surten al vespre.
- Beccdor: és el germà gran, el primer que va trencar l'ou i va obrir els ulls. Té el bec de color groc, d'un groc d'or envellit.
- Miradadeseda: és la femella de la colla i la segona a trencar l'ou. Té uns ulls molt bonics.
- Tocardà: és l'últim de la colla. Va ser el més tardà a néixer i d'aquí li ve el nom.
- Esquirol: és un molt bon amic de la família. És vell i ja només espera la mort.

AUTOR

Jaume Cela i Ollé va néixer al barri de Sarrià de Barcelona el 14 d'agost de 1949. Davant de casa seva hi havia el cine Bretón i un parell de cops per setmana anava a veure-hi tota mena de pel·lícules. Després jugava amb la colla del carrer a representar el que havien vist i li agradava canviar els arguments de les pel·lícules i inventar-se noves històries. Potser per això ara es dedica a escriure algunes de les coses que li passen pel magí.

Està casat i té tres fills. És mestre de Primària. Actualment treballa al CEIP Escola Bellaterra, on comparteix les hores de classe amb les de gestió de l'escola. És membre de l'Associació de Mestres Rosa Sensat i de la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya.

A més d'*Aixecant el vol*, ha publicat més de quaranta llibres, entre els quals destaquen títols com ara *L'estrella que volia tenir cua* (1991), *Xerraires impertinents* (1996), Premi Ciutat d'Olot Marià Vayreda 1995, *Hola Pep!* (1998), Premi Vaixell de Vapor 1997, *Silenci al cor* (1999), Premi Abril 1999, i traduït a diversos idiomes, *Abans de néixer, després de morir* (2006), Premi Ciutat d'Olot 2006, i *El temps que ens toca viure* (2007).

IL·LUSTRADORA

Bernadette Cuxart va néixer a Barcelona l'any 1965. Hi va viure durant prop de trenta anys, fins que se'n va cansar, i amb el naixement del seu primer fill, se'n va anar a viure al camp. El poble on va instal·lar la seva llar es diu Sagàs (Berguedà). Es dedica a il·lustrar llibres per a infants i n'ha publicat una bona colla.

INTERÈS PEDAGÒGIC DEL LLIBRE

Aquesta obra és una al·legoria sobre la **immigració**, un fenomen que, en les darreres dècades –i molt especialment en l'actual–, ha instal·lat al nostre territori (el món occidental desenvolupat), de manera absolutament manifesta, la **multiculturalitat**.

Els infants d'avui dia viuen aquesta multiculturalitat no pas com una novetat, perquè ells, per raons d'edat, no tenen història anterior i, per tant, no poden establir una comparativa amb situacions precedents. Segurament els infants són, en aquest sen-

tit, i per naturalesa pròpia, els éssers menys segregacionistes del conjunt de la societat. Viuen o poden viure la **diversitat** ètnica, religiosa, lingüística i cultural del seu entorn amb la naturalitat de qui descobreix un món que és així i no de cap altra manera. És el seu món, la seva infantesa, la realitat que coneixen.

Aixecant el vol ens parla, però, de la immigració des de l'òptica de l'immigrant, i no pas de la societat receptora. No entra, per tant, en l'anàlisi o la descripció de la integració dels immigrants en les societats receptores, sinó en els neguits que comporta per a una família el fet d'haver d'abandonar el lloc d'origen per raons de subsistència i haver d'adaptar-se a un nou entorn social i cultural.

El llibre, dirigit a lectors que es mouen en les edats centrals i pacífiques de la infantesa, permet, per mitjà de la metàfora, promoure el valor de l'**empatia**. Posar-se a la pell de l'altre vol dir potenciar la capacitat de raonament i de comprensió de les coses, vol dir promoure entre els infants el **pensament crític**. Poder viure amb normalitat la diversitat multicultural no ha d'amagar-nos ni amagar als infants el coneixement incipient d'una realitat general afectada de manera rotunda per les desigualtats, per una humanitat clarament dividida en dos mons, el món de les societats riques i desenvolupades i el món dels indrets empobrits i condemnats a la més estricta i dura misèria.

En definitiva, l'obra ens permet activar la presa de consciència sobre les dificultats i l'**afany de superació** que cal tenir per vèncer-les. L'actitud del pare i la mare ocells, acompanyada de la **comprensió solidària** del vell amic esquirolo, ens ofereix un seguit de valors que es poden fer aflorar a partir d'aquesta lectura:

- la iniciativa personal,
- l'esperit emprenedor,
- la tenacitat i l'esforç,
- la voluntat de col·laboració i el compromís personal,
- la mirada positiva davant de les dificultats,
- i la companyonia i la cooperació per a la superació de les dificultats.

POSSIBILITATS D'EXPLOTACIÓ DIDÀCTICA

El tema central d'aquesta obra és la vivència de la immigració per part dels mateixos immigrants, si es promou la interpretació metafòrica del relat entre els lectors. Entendre les dificultats de la família d'ocells és comprendre, al seu torn, les dificultats de les famílies humanes que viuen avui entre nosaltres, però que provenen de països llunyans amb cultures, sovint, força diferents de la nostra. La lectura de l'obra permet, doncs, fer un paral·lelisme entre la història familiar personal de cada infant i la història de la família d'ocells immigrants. La narració pot actuar, d'aquesta manera, com una fàula, és a dir, com la reproducció de comportaments i actituds humans explicats des de la realitat del món animal. És important, doncs, no quedar-se en una lectura literal, sinó fer el salt cap a una lectura interpretativa del text. Al voltant del fet migratori, podem abordar, d'acord amb el nivell de comprensió dels lectors d'aquestes edats, les qüestions següents:

- La **diversitat** de cultures, de creences, de llengües...
- L'origen o procedència cultural de cadascú: **qui som i per què som com som?**
- La riquesa de la **multiculturalitat**.
- El sofriment dels que viuen a les zones més desfavorides del planeta.
- La **immigració clandestina** o il·legal.
- La **solidaritat** com a factor corrector de les desigualtats.
- Les **actituds xenòfobes** o de rebuig dels immigrants.
- La necessitat de **conèixer l'altre per acceptar-lo** tal com és.
- Les **ONG** que treballen a favor de la defensa dels drets dels immigrants.
- Les **faules**, o relats amb protagonistes animals, i la seva interpretació en l'àmbit de les relacions humanes.

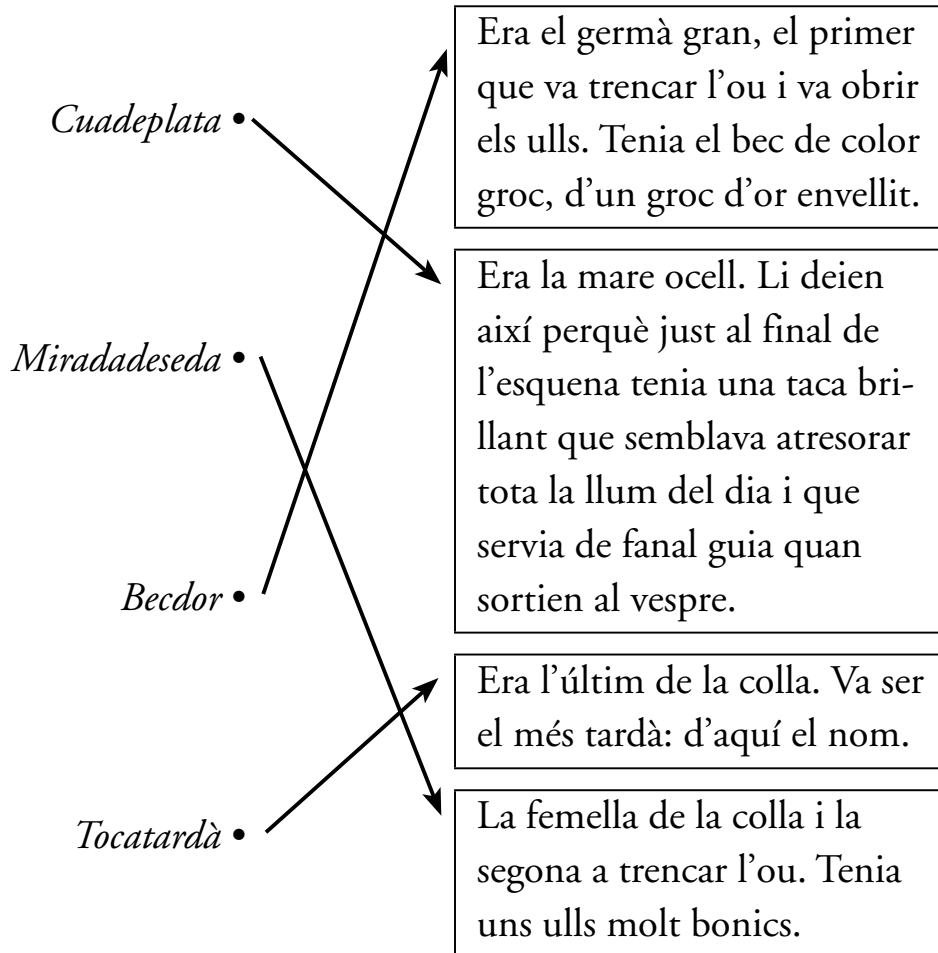
Encara que el tractament pedagògic d'aquest llibre, i les activitats que us oferim més endavant, els presentem agrupats en

tres grups –activitats *d'abans de la lectura, de després de la lectura* i *complementàries*–, aquestes es poden programar i fer en l'ordre que es consideri més oportú. No obstant això –ho fem constar una vegada més–, tan sols són una petita guia de recursos que el professorat pot utilitzar segons el context en què treballi, però també cal dir que sempre serà necessària una certa dosi d'imaginació, la qual, recordem, és bàsica per formar els lectors i lectores del futur.

SOLUCIONARI

ACTIVITATS DE DESPRÉS DE LA LECTURA.

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 1.

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 2.

Vine, lluna, vine,
no ens deixis a les fosques,
necessitem la teva llum
com els mosquits i les mosques.

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 4.

EL BOSC ABANS	EL BOSC ARA
Hi ha molt d'aliment.	Hi falta menjar.
Hi viuen molts animals.	Molts animals han hagut d'anar-se'n.
El sol penetra entremig de l'espès brancatge.	S'hi han talat molts arbres.
L'aire és molt pur.	L'aire ja no és tan pur. Tot agafa aquest to gris de la boira.

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 5.

- Heu de volar quan no bufa el vent.
- Voleu sempre fent piruetes contra el vent. D'aquesta manera volareu molt més alt.
- Quan el vent ens empeny la panxa amunt, hem de plegar una mica les ales per disminuir la tensió i donar uns breus instants de repòs a tota la musculatura.
- Voleu només batent una ala, l'altra deixeu-la morta, i així successivament fins que alceu el vol.
- Sempre que pugueu heu de deixar que el vent faci la feina.

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 6.

Ratapinyadatotaensucrada: ratapinyada - tota - ensucrada

Cuadeplata: cua - de - plata

Miradadeseda: mirada - de - seda

Tocatardà: toca - tardà

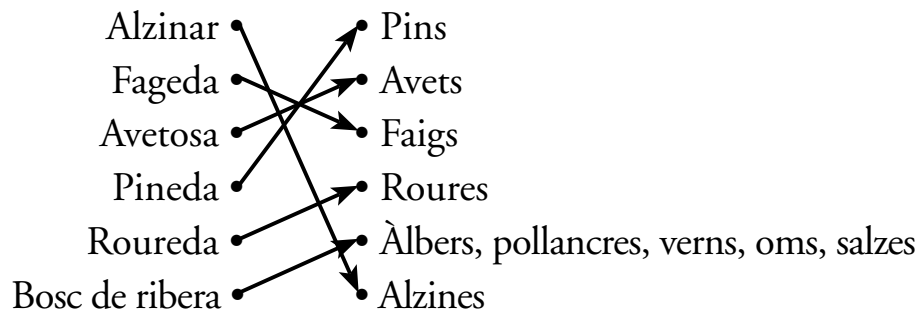
Beccdor: bec - d' - or

ACTIVITATS DIVERSES

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 1.

M	A	R	T	I	N	E	T	A	V	A
V	G	I	R	A	N	T	O	X	E	L
A	R	A	U	F	R	A	N	Y	S	I
L	O	R	C	I	G	O	N	Y	A	G
V	O	I	S	T	I	U	R	N	W	A

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 2.

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 4.

- El pare ocell és com un immigrant que se'n va del seu país per anar a buscar feina a un altre país on li sembla que serà més fàcil trobar-ne i on tindrà més oportunitats. Abandona la família per anar-la a retrobar i endur-se-la al nou país més endavant.
- Les persones que vénen de fora, les hem d'acollir de la millor manera possible. (Suggeriments) Hem de posar-nos a la seva pell i entendre les dificultats amb què es trobaran en un país que no és el seu; fer-hi amistat, ensenyar-los el poble, jugar junts, anar d'excursió, ajudar-los amb la llengua...

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

* L'editorial autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.

A) ABANS DE LA LECTURA

1. Completa la fitxa del llibre.

TÍTOL DE L'OBRA:

AUTOR:

DIBUIXOS:

ANIMALLIBRES, SL.

COL·LECCIÓ: NÚM.:

2. Observa la coberta del llibre i explica què hi veus:

.....

3. Quin és el significat de la frase feta *aixecar el vol*?

.....

.....

–Subratlla les frases fetes que tenen el mateix significat que l'anterior:

Fer-se fonedís.

Tocar el dos.

Aixecar la camisa.

Agafar-se els dits.

Tocar el pirandó.

Fugir de la crema.

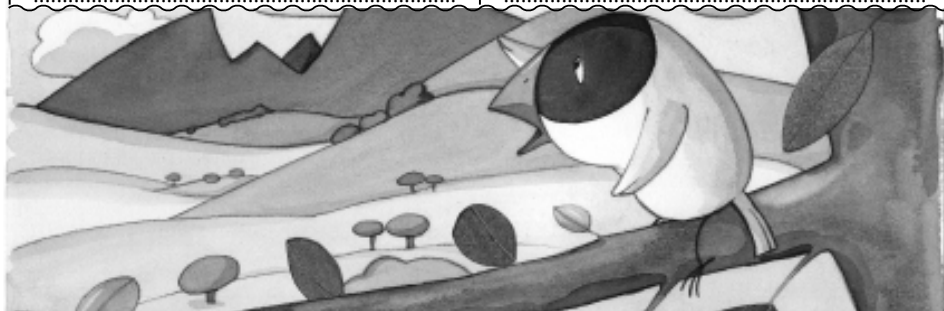
Donar peixet.

Fer el pes.

Matar el cuc.

3. Escriu altres títols de llibres que hagi llegit en els quals els protagonistes també siguin animals:

TÍTOL	AUTOR O AUTORA
.....
.....

B) DESPRÉS DE LA LECTURA

1. Relaciona:

Cuadeplata •

Era el germà gran, el primer que va trencar l'ou i va obrir els ulls. Tenia el bec de color groc, d'un groc d'or envellit.

Miradadeseda •

Era la mare ocell. Li deien així perquè just al final de l'esquena tenia una taca brillant que semblava atresorar tota la llum del dia i que servia de fanal guia quan sortien al vespre.

Beccdor •

Era l'últim de la colla. Va ser el més tardà: d'aquí el nom.

Tocatardà •

La femella de la colla i la segona a trencar l'ou. Tenia uns ulls molt bonics.

–Dibuixa com creus que deuen ser aquests protagonistes del llibre:

Cuadeplata	Beccdor	Miradadeseda	Tocatardà

2. Completa la cançó que cantaven els ocells quan la nit era negra:

mosques / lluna / fosques / mosquits / llum

Vine,, vine,

no ens deixis a les,

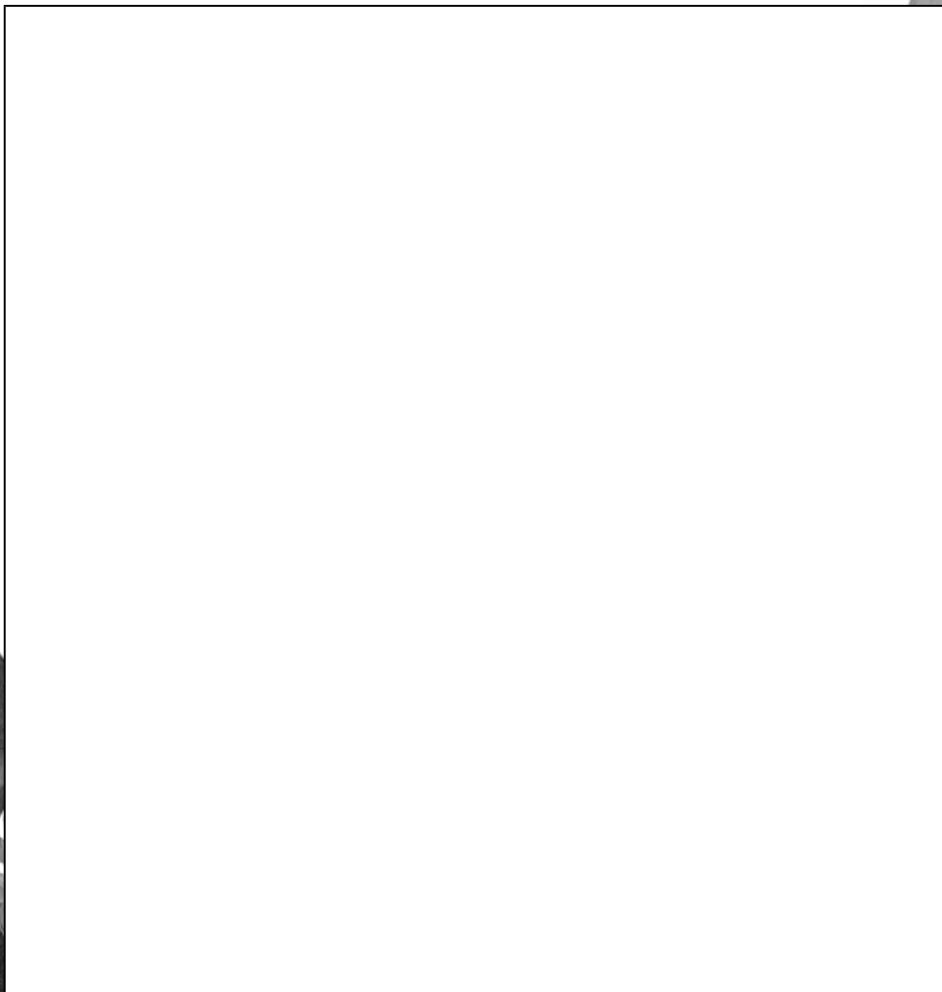
necessitem la teva

com els i les

3. Explica com és el bosc on viuen els ocelllets:

.....
.....
.....
.....

-Dibuixa el bosc on ha anat el pare ocell:

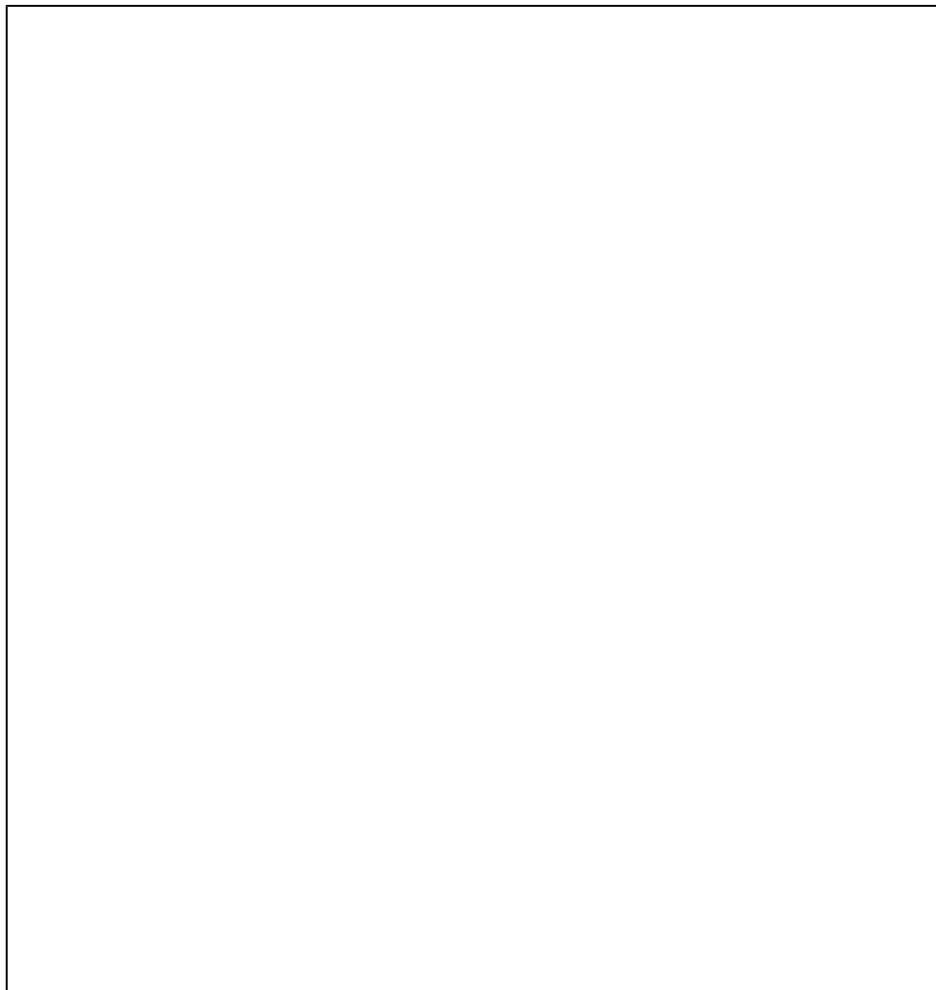

4. Completa el quadre:

Tot està pansit. / Hi viuen molts animals. / El sol penetra entremig de l'espès brancatge. / L'aire és molt pur. / Hi ha molt d'aliment. / L'aire ja no és tan pur. Tot agafa aquest to gris de la boira. / S'hi han talat molts arbres. / Molts animals han hagut d'anar-se'n. / Hi falta menjar.

EL BOSC ABANS	EL BOSC ARA
.....
.....
.....
.....

–Busca una fotografia d'un bosc semblant al bosc on ara viu la família d'ocells i enganxa-la aquí.

5. Marca amb una creu els consells que els dóna la mare per volar:

- Heu de volar quan no bufa el vent.
- Voleu sempre fent piruetes contra el vent. D'aquesta manera volareu molt més alt.
- Quan el vent ens empeny la panxa amunt, hem de plegar una mica les ales per disminuir la tensió i donar uns breus instants de repòs a tota la musculatura.
- Voleu només batent una ala, l'altra deixeu-la morta, i així successivament fins que alceu el vol.
- Sempre que pugueu heu de deixar que el vent faci la feina.

6. Fixa't en alguns dels noms que apareixen en aquesta obra:

Ratapinyadatotaensucrada	Cuadeplata	
Beccdor	Miradadeseda	Tocatardà

–Com són aquests noms? Per què?

.....
.....

–Ara escriu i separa les paraules que formen cada nom:

Ratapinyadatotaensucrada:

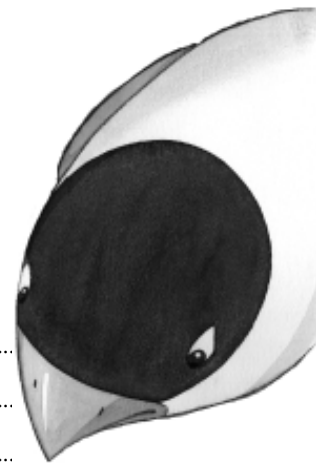
Cuadeplata:

Miradadeseda:

Tocatardà:

Beccdor:

7. Contesta:

–Per què se'n va haver d'anar el pare?

.....
.....
.....

–Com es notava que la família estava més unida des que se n'havia anat el pare?

.....
.....
.....

8. Fes una llista de les històries que explicava la mare als seus fillets:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

9. Explica alguna cosa que t'hagi fet por alguna vegada:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

C) VALORACIÓ DEL LLIBRE

1. Valora el llibre. Digues si t'ha agradat o no i explica per què.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Escriu tres motius pels quals recomanaries aquest llibre.

.....

.....

.....

.....

3. Si haguessis de puntuar aquest llibre de l'1 al 10, quina nota li posaries? Per què?

.....

.....

.....

.....

D) ACTIVITATS DIVERSES

1. En què consisteix la migració de les aus?

.....

Ara busca informació sobre alguns ocells migratoris i completa el quadre següent:

NOMS DELS OCELLS	MOTIUS PELS QUALS EMIGREN	MIGRACIÓ QUE FAN
.....
.....
.....
.....

–Busca en aquesta sopa de lletres el nom de cinc ocells de Catalunya que fan migracions:

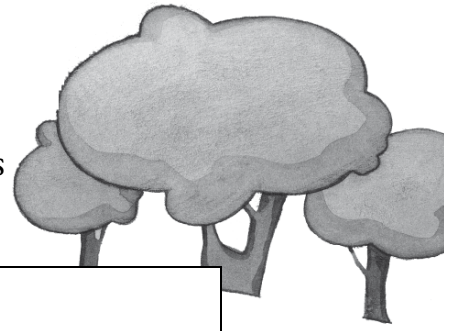

M	A	R	T	I	N	E	T	A	V	A
V	G	I	R	A	N	T	O	X	E	L
A	R	A	U	F	R	A	N	Y	S	I
L	O	R	C	I	G	O	N	Y	A	G
V	O	I	S	T	I	U	R	N	W	A

2. Relaciona cada formació boscosa amb l'espècie dominant:

Alzinar •	• Pins
Fageda •	• Avets
Avetosa •	• Faigs
Pineda •	• Roures
Roureda •	• Àlbers, pollancre, verns, oms, salzes
Bosc de ribera •	• Alzines

–Busca una fotografia de cada una de les espècies anteriors i enganxa-la al lloc corresponent:

Alzinar	Roureda	Avetosa
Bosc de ribera	Fageda	Pineda

3. Fes una llista de les accions que pot dur a terme l'ésser humà per fer malbé un bosc:

.....

.....

.....

.....

.....

4. Escribeu les similituds que has trobat entre el pare ocell que se n'ha hagut d'anar del seu bosc cap a un altre i les persones que han vingut de fora per viure al teu país:

PARE OCELL	PERSONES QUE HAN VINGUT
.....
.....
.....

–Com s’ha d’acollir les persones nouvingudes? Escriu tres coses que faries tu perquè se sentissin a gust.

.....
.....
.....

–Et sembla fàcil abandonar el teu país per anar a un altre del qual probablement no coneixes ni la llengua? Per què?

.....
.....

–Creus que als immigrants els agrada haver-se de separar de les seves famílies i abandonar-ho tot? Raona la teva resposta.

.....
.....
.....
.....

–Coneixes algú en aquesta situació? Si coneixes algú, completa la taula següent:

NOM I COGNOMS	EDAT	PAÍS DE PROCEDÈNCIA

–Escriu tres coses que faries si on vius ara no tinguessis feina i haguessis de mantenir la teva família.

.....
.....
.....

–Creus que et seria fàcil anar-te’n del teu poble i trobar feina en un nou país? Raona la teva resposta.

.....
.....
.....
.....

Propostes didàctiques referides al llibre
Aixecant el vol (ISBN 978-874-96726-53-6)

© Animallibres, SL.
Apartat de correus 6141 - 08080 Barcelona
www.animallibres.cat
© Laura Espot, 2009